

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava na vyučování Českého jazyka a literatury s cíli v oblastech OSV a čtenářství

Název učební jednotky (téma)	Bříza a oheň
Stručná anotace učební jednotky	<p>V této hodině žáci na základě přečtených útržků textu sestavují příběh, dotvářejí verše a hledají vlastnosti důležité pro přátelství. Žáci pracují samostatně i ve skupině.</p>
Nutné předpoklady (Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).	<p style="text-align: center;">—</p>
Časový rozsah učební jednotky	<p>90 minut</p>
Věk žáků (ročník)	<p>5. ročník</p>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství)	OSV	MKV	MV	VMEGS	VDO	EV	Čtenářství
	Ano						Ano
Vyučovací obor(y)	Český jazyk a literatura						
Dlouhodobé cíle (Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)	<ul style="list-style-type: none"> Žák se orientuje v sociálních vztazích, popisuje svůj názor na přítele z textu i vlastní zkušenosti. 						
Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák hledá, pojmenovává a popisuje vlastnosti, které má mít dobrý přítel a popisuje, co je důležité pro přátelství a co ho může ohrozit. Žák se seznamuje s názory svých vrstevníků na téma dobrý přítel – přátelství. Žák zhodnotí svůj přínos pro výsledek skupinové práce. <p>Čtenářství</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák používá postupy, které zefektivňují jeho porozumění čtenému textu (skládání textu, dotvoření chybějících veršů, duální čtení). Žák vyjádří hlavní myšlenku přečteného textu. 						

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Cíle učební jednotky	Český jazyk a literatura RVP: <ul style="list-style-type: none"> Žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas.
Hodnocení (Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)	Zpětná vazba učitele k výstupům práce žáků: <ul style="list-style-type: none"> vyplněné pracovní listy; na archu papíru dotváření výroku (Přítel je ten...). Sebehodnocení: <ul style="list-style-type: none"> sebehodnocení skupiny – míra zapojení jednotlivých členů do práce při sestavování textu; žáci popisují, co si z lekce odnáší.
Popis učební jednotky	1. Motivace (10 min) Učitel napíše na tabuli část citátu: <i>„Přítel je ten,“</i> Žáci si jej přečtou, chodí k tabuli a zkouší podle sebe dotvořit nedokončenou větu. Nesmí při psaní mluvit. Mohou se vyjadřovat k původnímu citátu či k textu, který napsalo některé dítě. <i>Poznámka:</i> Na tabuli připnout čtyři archy papíru, na které mohou děti psát, aby byl hmatatelný důkaz o učení.
	2. Čtení výroků z tabule (10 min) Učitel si se žáky určí pohyby nebo postoje pro souhlas, nesouhlas či neutralitu k výroku na tabuli (např. ano – ukazování palcem směrem nahoru, ne – ukazování palcem směrem dolů, neutralita – vodorovně,...) Vyvolaní jednotlivci čtou výroky z tabule. Ostatní žáci určeným pohybem či postojem vyjádří svůj postoj k přečtenému výroku.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Rozdělení dětí do skupin (2 min)

Učitel rozdělí žáky do čtyř skupin dle čtenářských dovedností, aby měly skupinky stejně rozložené síly.

4. Třídění a řazení textu ve skupinách (10 min)

Učitel rozdává žákům do skupin rozstříhané texty po jednotlivých řádcích (Příloha A, Příloha B, Příloha C, Příloha D).

Žáci se snaží text podle smyslu správně sestavit.

V případě neúspěchu má učitel jednotlivé texty připravené a dá je žákům k nahlédnutí.

Sestavený text nalepí žáci na papír.

5. Reflexe práce ve skupině

Cílem v oblasti spolupráce je zde „*Žáci zhodnotí svůj přínos pro výsledek skupinové práce*“.

K tomuto cíli můžeme směřovat například následujícími reflektujícími otázkami:

- Ukažme si počtem zdvižených prstů, nakolik si myslíme, že jsme přispěli k výsledku skupinové práce.
- Popišme konkrétně, čím jsme v naší skupině přispěli k výsledku skupinové práce.

6. Rozbor a diskuse (10 min)

Děti si sednou do kruhu. Každá skupinka přečte svůj sestavený text. Společně pak skupinky dávají podle smyslu text do celku.

Žáci jsou vyzváni k tomu, aby vymýšleli, jak by mohl příběh dopadnout a jaké poselství pravděpodobně obsahuje.

Konec první hodiny

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7. Zklidnění (3 min)

Děti položí hlavu na lavici, zavřou oči a učitel se jim snaží polohlasem popsat a připomenout činnosti z předchozí hodiny.

8. Opětovná práce ve skupině (10 min)

Děti se vrátí do původních skupinek.

Učitel rozdá skutečný konec textu s vynechanými slovy (Příloha E).

Žáci si samostatně v duchu přečtou dokončení příběhu a potom společně doplňují vynechaná slova. Jako nápomoc mohou využít to, že stejně barevné řádky tvoří rýmy.

Doplnění žáků můžeme porovnat se skutečným závěrem básně (Příloha F).

Dále proběhne reflexe zaměřená na cíl OSV „Žák popisuje, co je důležité pro přátelství a co může přátelství ohrozit.“

K tomuto cíli můžeme směřovat například následujícími reflektujícími otázkami:

- Jak uvedený text podle vás souvisí s přátelstvím?
- Co je podle vás pro přátelství důležité a proč?
- Co podle vás může přátelství ohrozit a proč?

9. Čtení textu (7 min)

Děti přečtou ve dvojicích či trojicích celý text (Příloha G) až do konce. (Zde je potřebný čas ke zkoušce takového čtení.) Učitel vyvolává dvojice či trojice dokud se nepřečte celý text.

10. Diskuse (10 min)

Následuje diskuse o čteném textu.

Otázky:

- a) Jaké je hlavní poselství tohoto příběhu?
- b) Je aktuální nebo se nás dnes už netýká?
- c) O jaký literární útvar se jedná?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ
11. Hra na letadlo (5 min)

Hra na osvěžení, nemusí být zařazena.

Děti vytvoří dvojice. Stoupnou si za sebe. První zavře oči a roztáhne ruce (představuje letadlo). Druhý z dvojice položí prvnímu ruce na ramena, je pilotem, který pomocí ústních pokynů řídí kamaráda před sebou (pohyb po třídě mezi lavicemi). Po chvíli si role vymění.

12. Závěr (10 min)

Rozdáme žákům pracovní list (Příloha H). Žáci v něm doplní citát, který byl na začátku na tabuli.

Na závěr můžeme položit některé z následujících otázek. Jejich cílem je vést žáky k přemýšlení o tom, co si z lekce odnášejí.

- a) Jak by se měl podle vás chovat člověk, který je vaším přítelem? Co konkrétně by měl dělat a co by určitě dělat neměl?
- b) Co podle vás může ohrozit přátelství?
- c) Co si z dnešní lekce odnášíte?

Učitel může zakončit hodinu touto myšlenkou: *„Přítel je ten, který přichází, když celý svět odešel.“*

Seznam příloh

Příloha A – Texty k rozstřihání

Příloha B – Texty k rozstřihání

Příloha C – Texty k rozstřihání

Příloha D – Texty k rozstřihání

Příloha E – Doplnování chybějících veršů

Příloha F – Skutečné zakončení básně

Příloha G – Báseň Bříza a oheň

Příloha H – Doplnování

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	KRYLOV, Ivan Andrejevič. <i>Bajky</i> . Ostrava : Knižní expres, 2000. 249 s. ISBN 80-86132-41-2.
Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola	Mgr. Eva Baladová ZŠ, MŠ, ZUŠ Jesenice K Rybníku 800, 252 42 Jesenice
Závěrečná sebereflexe učitele (následuje po odučení učební jednotky)	
Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měl/a radost).	Opětovné čtení textu ať učitelem nebo dětmi.
S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.	Dvě skupinky nesložily text úplně a musely nahlédnout do nerozstříhaného textu.
Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).	Děti by dotvářely výrok (Přítel je ten) na archy papíru. Označila bych si rozstříhaný text geometrickými tvary ne čísly.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Bříza a oheň

Mdlý oheň v zimě doutnal pod remízkiem,

pocestní nejspíš ho tam zapomněli,

plamínky slabé taktak že se chvěly

a plazily se po porostu nízkém.

Cítil, že brzy zhyne bez potravy,

a proto k bříze lísá se a tulí.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Má milá, vidím, že ti větve ztuhly,

jsi zkřehlá mrazem, smrt na tebe sahá.

Víc pečovat bys měla o své zdraví.

Proč stojíš tady bez lístečku, nahá?“

„Bříza se nikdy v zimě nezelená.“

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vždyť ve sněhu se brodím po kolena,“

stýská si bříza. – Oheň blíž se plazí.

„Jsem bratr slunce. Umím zahnat mrazy.

Můžeš se zeptat třeba zahradníků,

jak pomáhám jim v zimě ve skleníku.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mrzne, až praští. Padá hustý sníh,

a přece všechno kvete bujně v nich.

Jsem bratr slunce. Se mnou dobře je.

Rozpouštět umím chladné závěje.

Když poskytněš mi úkryt vedle sebe,

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

tvé kořeny už zima nezazebe.“

Dala se zlákat bříza důvěřivá

a do remízku Istivý oheň _____.

Už zachvacuje oheň suché houští,

dým houstne, až se nad remízkem _____,

a tam, kde stín vždy čekal na poutníky,

když v parném létě oddychnout si chtěli,

je spáleniště, popel po kotníky.

A tak se končí příběh _____.

Jaké že plyne z toho poučení?

Pro dřevo dobrý přítel _____

a na přátele doplácí vždy draze,

kdo nevybírání si je po úvaze.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

tvé kořeny už zima nezazebe.“

Dala se zlákat bříza důvěřivá
a do remízku Istivý oheň vpouští.

Už zachvacuje oheň suché houští,
dým houstne, až se nad remízkiem stmívá,
a tam, kde stín vždy čekal na poutníky,
když v parném létě oddychnout si chtěli,

je spáleniště, popel po kotníky.

A tak se končí příběh neveselý.

Jaké že plyne z toho poučení?

Pro dřevo dobrý přítel není
a na přátele doplácí vždy draze,
kdo nevybírá si je po úvaze.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Bříza a oheň

- 1) Mdlý oheň v zimě doutnal pod remízem,
pocestní nejspíš ho tam zapomněli,

plamínky slabé taktak že se chvěly
a plazily se po porostu nízkém.
- 2) Cítil, že brzy zhyne bez potravy,
a proto k bříze lísá se a tulí.
- 3) „Má milá, vidím, že ti větve ztuhly,
jsi zkřehlá mrazem, smrt na tebe sahá.
- 4) Víc pečovat bys měla o své zdraví.
Proč stojíš tady bez lístečku, nahá?“
- 5) „Bříza se nikdy v zimě nezelená.
Vždyť ve sněhu se brodím po kolena,“

stýská si bříza. – Oheň blíž se plazí.
- 6) „Jsem bratr slunce. Umím zahnat mrazy.
Můžeš se zeptat třeba zahradníků,

jak pomáhám jim v zimě ve skleníku.
- 7) Mrzne, až praští. Padá hustý sníh,
a přece všechno kvete bujně v nich.
- 8) Jsem bratr slunce. Se mnou dobře je.
Rozpouštět umím chladné závěje.

Když poskytněš mi úkryt vedle sebe,
tvé kořeny už zima nezazebe.“
- 9) Dala se zlákat bříza důvěřivá
a do remízku listivý oheň vpouští.

Už zachvacuje oheň suché houští,
dým houstne, až se nad remízem stmívá,
- 10) a tam, kde stín vždy čekal na poutníky,
když v parném létě oddychnout si chtěli,

je spáleniště, popel po kotníky.
A tak se končí příběh neveselý.
- 11) Jaké že plyne z toho poučení?
Pro dřevo dobrý přítel není

a na přátele doplácí vždy draze,
kdo nevybírá si je po úvaze.

(Z knihy: KRYLOV, Ivan Andrejevič. *Bajky*)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno a příjmení žáka:

Přítel je ten,

.....
.....
.....

Napiš alespoň tři věty o sobě, jaký jsi kamarád:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

